

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ 2. เพื่อประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ 3. เพื่อประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม 7 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 การสร้างการรับรู้และการยอมรับ ขั้นที่ 2 การสร้างครูแกนนำและนักเรียนแกนนำ ขั้นที่ 3 การกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 4 การกำหนดวิธีบรรลुकุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุเป้าหมายการเปลี่ยนแปลง (คุณธรรมอัตลักษณ์) ขั้นที่ 6 สร้างกลไกการตรวจสอบการขับเคลื่อน ขั้นที่ 7 การสรุปผล/รายงาน 4. เพื่อประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ในประเด็น 4.1 คุณภาพการดำเนินงานตามตัวชี้วัด โรงเรียนคุณธรรม 7 ตัวชี้วัด 4.2 พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ด้านประหยัด อดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ 4.3 ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ประกอบด้วย 4.3.1 ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ 4.3.2 ระดับความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ 4.3.3 ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ 4.3.4 ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ 1 ปีการศึกษา ตั้งแต่เดือน พฤษภาคม 2561- เดือนมีนาคม 2562 โดยศึกษาจากกลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้ผู้ตอบแบบสอบถาม ศึกษาจากประชากร ประกอบด้วย กรรมการบริหารโครงการ จำนวน 6 คน กรรมการดำเนินโครงการ จำนวน 6 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ครู 7 คน นักเรียนโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 73 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - ชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 70 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยยกเว้นผู้บริหารและผู้แทนครู จำนวนทั้งสิ้น 7 คน รวมจำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการเป็นแบบสอบถามประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวนทั้งสิ้น 9 ฉบับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นแต่ละฉบับอยู่ระหว่าง .802-.977 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS (Package for the Social Sciences) for windows v.18 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยกำหนดค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

การสรุปผลการประเมินโครงการ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะในการประเมินโครงการ ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ กล่าวโดยสรุป ดังนี้

สรุปผลการประเมินโครงการ

จากการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านสภาพแวดล้อมของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ตามความคิดเห็นของกรรมการบริหารโครงการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทั้งสองกลุ่มที่ประเมิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกรายการ และเมื่อพิจารณา แต่ละกลุ่มผู้ประเมินพบว่า กรรมการบริหารโครงการ มีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.36$, $\sigma = .52$) อยู่ในระดับมาก ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49$, S.D.=.45) อยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ประเมิน

2. ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ตามความคิดเห็นของกรรมการบริหารโครงการ และครู พบว่า ทั้งสองกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกรายการ และเมื่อพิจารณา แต่ละกลุ่มประเมิน พบว่า กรรมการบริหารโครงการมีความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.52$, $\sigma = .48$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครู มีความคิดเห็น โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53$, S.D.=.49) อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน โดยผ่านเกณฑ์การประเมินทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ประเมิน

3. ผลการประเมินด้านกระบวนการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ตามความคิดเห็นของกรรมการดำเนินโครงการ และครู พบว่า ทั้งสองกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกรายการ และเมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มผู้ประเมิน พบว่า กรรมการดำเนินโครงการ มีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.42, \sigma = .58$) อยู่ในระดับมาก ส่วนครู มีความคิดเห็น โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.39, S.D. = .46$) อยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ประเมิน

4. ผลการประเมินผลผลิตของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ใน 3 ประเด็น มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 ผลการประเมินการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม 7 ตัวชี้วัด ตามความคิดเห็นของกรรมการดำเนินงานโครงการและครู พบว่า ทั้งสองกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกรายการ และเมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มผู้ประเมิน พบว่า กรรมการดำเนินโครงการ มีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.47, \sigma = .51$) อยู่ในระดับมาก ส่วนครู มีความคิดเห็น โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49, S.D. = .48$) อยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทั้ง 7 ตัวชี้วัด ทุกข้อรายการที่ประเมิน

4.2 ผลการพัฒนาพฤติกรรมที่สะท้อนถึงพึงประสงค์ ของนักเรียน ด้านประหยัดอดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ ตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครองนักเรียน ผลการประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกรายการ ความคิดเห็นของครูและผู้ปกครองนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60, S.D. = .57$) อยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ประเมิน

4.3 ด้านความพึงพอใจของผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ประกอบด้วย

4.3.1 ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51, S.D. = .51$) อยู่ในระดับมากที่สุด

4.3.2 ระดับความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ พบว่า ครู มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55, S.D. = .74$) อยู่ในระดับมากที่สุด

4.3.3 ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

พบว่าผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .53) อยู่ในระดับมากที่สุด

4.3.4 ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .55) อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .58) อยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจทั้งสี่กลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และผลการประเมินผ่านเกณฑ์ทุกรายการ

อภิปรายผล

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ผู้รายงานนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการประเมินสภาพแวดล้อมของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ตามความคิดเห็นของกรรมการบริหารโครงการและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พื้นฐาน พบว่า ทั้งสองกลุ่มที่ประเมิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทุกรายการผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ เมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่ม ผู้ประเมินพบว่าการบริหารโครงการ มีความคิดเห็นโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.36$, $\sigma = .52$) อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .45) อยู่ในระดับมาก เช่นกัน ผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ประเมิน ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่าการประเมินทั้งภาพรวมและทุกข้อรายการที่ประเมิน สอดคล้องกับการประเมินของ พระสมุห์ประสิทธิ์ ปิติโก (แสนดวง) (,น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้านมีการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากโดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือด้านหลักความโปร่งใส และด้านหลักความรับผิดชอบตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุดคือด้านหลักนิติธรรม เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน ปรากฏดังนี้ ด้านการส่งเสริมด้านความพอเพียง ด้านการส่งเสริมด้านความซื่อสัตย์ ด้านการส่งเสริมด้านอุดมการณ์คุณธรรมและจริยธรรมด้านหลักความรับผิดชอบต่อ และแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุบลราชธานี เขต 2 ในแต่ละด้านปรากฏผล ดังนี้ด้านอุดมการณ์คุณธรรม สถานศึกษาควรส่งเสริมการเรียนรู้นิติธรรมประพฤติตนอยู่ใน

กรอบกฎหมาย จารีต ประเพณีและพระธรรมวินัย รวมทั้งนำกฎหมายว่าด้วยพนักงานข้าราชการ หรือ ศาสนการมาปรับใช้ในสถานศึกษา ด้านความกตัญญู สถานศึกษาควรรายงานการประเมินตนเองและ รายงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเป็นความจริง และทุกชั้นตอนต้องยึดหลัก ความโปร่งใสตรวจสอบได้ ควรมีการปรับปรุงกลไกการทำงานร่วมกันและมีความซื่อสัตย์สุจริต ด้านความ พอเพียง สถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมและเสนอความ คิดเห็นในการตัดสินใจ ให้โอกาสคนทุกคนในองค์กรมีสิทธิและเสียงในการแสดงความคิดเห็นเพื่อเกิด ความสามัคคีในหมู่คณะ ด้านความรับผิดชอบสถานศึกษาควรมีความตระหนักในสิทธิหน้าที่ การงานการ อาหารของตนเอง สอดคล้องกับนายิกา จันทรียิวา (2560 ,น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริม จริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพการณ์ปัจจุบันในการพัฒนาการ ส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และรูปแบบการส่งเสริมจริยธรรมนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 1 ประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบ ที่ 1 การ ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีของครูผู้ สอนในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมองค์ประกอบที่ 2 การ พัฒนาจริยธรรม ผ่านคำสอนของศาสนาอิสลามและศาสนาพุทธร่วมกัน โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีเมตตา ความอ่อนโยน ความอดทน และการให้อภัยองค์ประกอบที่การใช้ หลักสูตรเพื่อพัฒนานักเรียนในการยึด มั่นและปฏิบัติตนตามคุณธรรม และจริยธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข องค์ประกอบที่ 4 การจัด กิจกรรมที่เกี่ยวกับประเพณีหรือ พิธีทางศาสนา เพื่อสกัดกั้นความคิดและการกระทำที่ไม่ดีงาม และเป็น การฝึกการเป็นผู้ให้เช่นการรู้จักให้อภัยและ รู้จักแบ่งปันความรู้ความดีและองค์ประกอบที่ 5 การวัดและ ประเมินผลครอบคลุมด้านความรู้ทักษะและเจตคติของผู้เรียนผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆและนำผล การประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนและสอดคล้องกับสัรวางค์รัตน์ ตรีเหรา (2556, น. 320) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนบ้านกุดผึ้งแดง ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้าน สภาพแวดล้อม ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการประเมินโครงการ ของ ลัดดา แยมอ่อน (2556, น.99) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนจำการบุญ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบว่า กิจกรรมทุกกิจกรรมมีความ สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 และนโยบายของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินเป็นเช่นนี้ เพราะโรงเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับการจัดการศึกษาของ โรงเรียนตระหนัก และเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนโดยเร่งด่วน

โรงเรียนจึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสำรวจ ความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง โดย ประชุมร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการบริหารโครงการ ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน ผู้ปกครอง และศึกษาผลสรุปการดำเนินงานจากแผนปฏิบัติการในปีที่ผ่านมา ตลอดจน นโยบายของหน่วยงาน ต้นสังกัด ได้แก่ นโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ซึ่งเน้นในเรื่อง การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ผู้รายงานในฐานะผู้บริหารโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างเห็นพ้องถึง ความต้องการจำเป็น ที่จะให้มีการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนเป็นนโยบายที่สำคัญของ โรงเรียนเช่นเดียวกัน โรงเรียนจึงจัดทำโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน และในการ ดำเนินโครงการ วัตถุประสงค์เป็นไปตามเป้าหมายของโครงการ เหมาะสมกับสภาพปัญหา และ เหมาะสมกับศักยภาพ ทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียน

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ตามความคิดเห็นของ กรรมการบริหารโครงการและครู พบว่า ทั้งสองกลุ่มที่ประเมิน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และ เมื่อพิจารณา แต่ละกลุ่มประเมิน พบว่า กรรมการบริหารโครงการมีความคิดเห็นโดยรวม มีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.52, \sigma = .48$) อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนครู มีความคิดเห็น โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.53, S.D. = .49$) อยู่ในระดับมากที่สุด เช่นกัน โดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ประเมิน ที่ผลปรากฏเช่นนี้เพราะว่า การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ประเมิน สอดคล้องกับการประเมินของสุรางค์รัตน์ ตรีเหรา (2556, น.320) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนบ้านกุดฝั่งแดง พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการในภาพรวมมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการประเมินของลัดดา แยมอ่อน (2556, น.99) ได้ทำการประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจำการบุญ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้รูปแบบ CIPP Model พบว่า ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการตามความคิดเห็นของครู ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับการประเมินของปนัดดา มักสัมพันธ์ (2556, น.152) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้าความพร้อมของบุคลากร อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ระยะเวลาและงบประมาณในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้เพราะว่าในการบริหารจัดการ โรงเรียนวางแผนการดำเนินงานอย่างชัดเจน ต่อเนื่อง มีการกำหนดนโยบายและวางแผนการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม มีการ แต่งตั้ง คณะกรรมการบริหารโครงการ คณะกรรมการดำเนินงานโครงการก่อนการดำเนินงาน มี

การกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร และการมอบหมายงาน อีกทั้งผู้บริหารและครูมีความพร้อม มีความรู้ความเข้าใจ และมีความสามารถในการดำเนินกิจกรรมและเนื่องจากโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เป็นโครงการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญจึงได้รับความร่วมมือ และสนับสนุนจากทุกฝ่ายเป็นอย่างดี ทั้งสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นอย่างเพียงพอ รวมทั้งมีการร่วมปรับปรุงบริเวณโรงเรียน ให้สะอาด สวยงาม ร่มรื่น ปลอดภัย และปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เพียงพอ สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า

3. ผลการประเมินกระบวนการดำเนินงาน 7 ขั้นตอน ของโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ตามความคิดเห็นของกรรมการดำเนินงานโครงการและครู พบว่า ทั้งสองกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และเมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มผู้ประเมิน พบว่า กรรมการดำเนินโครงการ มีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.42$, $\sigma = .58$) อยู่ในระดับมาก ส่วนครู มีความคิดเห็น โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .46) อยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยผ่านเกณฑ์การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ สอดคล้องกับการประเมินของสุรางค์รัตน์ ตรีเหรา (2556 : น. 320) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนบ้านกุดฝั่งแดง ด้านกระบวนการดำเนินโครงการ พบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการประเมินของ ลัดดา แยมอ่อน (2556 : น.99) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจำการบุญ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ผลการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการ พบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นในระดับมากทุกด้าน โดยกระบวนการที่โดดเด่นและชัดเจน คือการปฏิบัติงานโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ในกิจกรรมการเข้าค่ายธรรมะเป็นไปตามขั้นตอน ผู้บริหารให้การนิเทศติดตาม ดูแลและให้กำลังใจในการทำงานโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน มีการประเมินผลเป็นระยะๆและนำผลมาปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับการประเมินของจันทนา รอดแก้ว (2556 : น.108) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนทับปุดวิทยา ผลการดำเนินงานพบว่าผลการประเมินประเด็นด้านกระบวนการของโครงการในภาพรวม พบว่า ผ่านเกณฑ์การประเมิน และอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับการประเมินของ ปณิตดา มักสัมพันธ์ (2556 : น.152) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก พบว่า ด้านกระบวนการ มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้ เพราะว่า ผู้บริหารได้นำหลักการบริหารงานโดยใช้กระบวนการ 7 ขั้นตอน มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม

นักเรียน ด้วยการเริ่มจากการจัดการประชุมผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจร่วมกัน ในกระบวนการทำงาน เพื่อให้การทำงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันอย่างมีคุณภาพ อีกทั้งได้สร้างครู แกนนำและนักเรียนแกนนำ ที่ทุกฝ่ายให้การยอมรับ เพื่อเป็นแกนนำ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบในการ จัดกิจกรรม ให้คำปรึกษา แนะนำ สร้างขวัญกำลังใจ เสริมแรง ให้ครูแกนนำและนักเรียน ทำงานอย่างเข้มแข็ง เพื่อให้มาถึง คุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ที่ได้มาจากการระดมสมอง ของกลุ่มนักเรียน กลุ่มครู กลุ่มบริหาร กำหนดเป็นคุณธรรมเป้าหมาย และพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวก ที่ให้ทุกคนในโรงเรียนได้รับทราบและร่วมกันปฏิบัติตาม ทั้งในการปฏิบัติงานและปฏิบัติตน ตลอด ทั้งโรงเรียนได้จัดกิจกรรมให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้ร่มรื่น สะอาด สวยงาม สงบ ปลอดภัย และจัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดย โรงเรียนกำหนดเป็นงานนโยบาย ให้มีการบูรณาการคุณธรรมในทุกสาระการเรียนรู้ สร้างสัมพันธ์ ที่ดี ระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง ทำให้เกิดโครงการคุณธรรมเด่นๆ หลายโครงการ ทุก กิจกรรมมีการกำหนดในแผนปฏิบัติงานประจำปี มีโครงการ มีรายละเอียดเกี่ยวกับการดำเนินงาน อย่างชัดเจน ครูและนักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน และ อาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายซึ่งประกอบด้วย นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาสวัดเจริญราษฎร์ ได้เข้ามามีส่วนร่วม ในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน ตั้งแต่ร่วมศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ 5 ด้าน ได้แก่ ประหยัดอดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริตและความ รับผิดชอบ กำหนดรายละเอียดของกิจกรรม พร้อมทั้งสร้างความตระหนักแก่บุคลากรทุกฝ่าย ให้มี อุดมการณ์คุณธรรม ร่วมจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีคุณธรรม เป็นไปตามคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ด้วยกิจกรรม 5 กิจกรรม คือ กิจกรรมประหยัดอดออม กิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวัน ปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ เลี้ยงปลาตุ๊ก กิจกรรมรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กิจกรรมร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน และกิจกรรมบูรณาการคุณธรรมในการ จัดการเรียนรู้ จัดทำข้อมูลสารสนเทศและประชาสัมพันธ์โครงการอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ต่อเนื่องตลอดปีการศึกษา มีการแต่งตั้ง คณะกรรมการ ตรวจสอบทบทวน ประเมินผลการดำเนินงาน โรงเรียนมีการนิเทศ กำกับ การ ดำเนินงาน ติดตามความก้าวหน้าของโครงการเป็นระยะ ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด และมีการ ประเมินผลการดำเนินงานโครงการ นำผลการประเมินมาปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการ มีประสิทธิผลบรรลุตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ

4. ผลการประเมินผลผลิตของ โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวการ ดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์

4.1 ผลการดำเนินงานตามตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม 7 ตัวชี้วัด ตามความคิดเห็นของ กรรมการดำเนินงานโครงการและครู พบว่า ทั้งสองกลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ผ่านเกณฑ์การประเมิน และเมื่อพิจารณาแต่ละกลุ่มผู้ประเมิน พบว่า กรรมการดำเนินโครงการ มีความคิดเห็นโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\mu = 4.47, \sigma = .51$) อยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมิน ส่วน ครู มีความคิดเห็น โดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.49, S.D. = .48$) อยู่ในระดับมาก เช่นกัน โดยผ่าน เกณฑ์การประเมินทั้งภาพรวม และทุกข้อรายการที่ประเมินสอดคล้องกับงานวิจัยของพวงรัตน์ ชำนาญเลิศกิจ (2558,น. บทคัดย่อ) ได้ศึกษาศึกษาการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียน ประถมศึกษา สำนักงานเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็น นักเรียนต่อการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม ภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมากคือ ด้าน ความกตัญญู ด้านการมีวินัย ด้านความซื่อสัตย์ ด้านการประหยัด และด้านความเมตตา ตามลำดับ รวมทั้งข้อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรมทั้ง 5 ด้าน มีดังนี้ 1) ด้านการมี วินัยส่งเสริมให้นักเรียนแต่งกายตามระเบียบของโรงเรียน และเข้าห้องเรียนให้ตรง เวลา 2) ด้านความ ซื่อสัตย์ ควรส่งเสริมให้นักเรียนเมื่อเก็บสิ่งของผู้อื่นได้แล้วนำไปมอบให้ครูเพื่อ ส่งคืนเจ้าของ 3) ด้าน ความเมตตา ควรส่งเสริมนักเรียนให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิด และส่งเสริม นักเรียนให้ช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยจิตอาสาโดยไม่หวังผลตอบแทน 4) ด้านการประหยัด ควรส่งเสริม นักเรียนให้ใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าอย่าง ประหยัด เช่น ปิดน้ำ ปิดไฟ เมื่อเลิกใช้งานทุกครั้ง 5) ด้านความกตัญญู ควรส่งเสริมให้นักเรียนแสดง ความเคารพต่อผู้มีพระคุณและปฏิบัติตามคำสั่งสอนของท่าน และสอดคล้องกับการประเมินของ ปันตดา มักสัมพันธ์ (2556 : น.152) ได้ทำการประเมิน โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก พบว่า พฤติกรรม คุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนรวม 14 ด้าน มีผลการประเมินอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานประเมินโครงการของชญาพร เสนเผือก (2559 : น.187) ได้ทำการ ประเมิน โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ตามแนวการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดปากเจ้า ปีการศึกษา 2559 พบว่า การดำเนินการตามตัวชี้วัดโรงเรียนคุณธรรม 7 ตัวชี้วัด ตามความคิดเห็นของครูและกรรมการดำเนินงานโครงการ โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่ กำหนดไว้ ทั้ง 7 ตัวชี้วัด มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้ เพราะว่าการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนตามแนว การดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ นั้น จะยึดหลักการ กรอบแนวคิด การดำเนินงานตามคู่มือปฏิบัติโรงเรียนคุณธรรม ของศูนย์โรงเรียนคุณธรรม มูลนิธิยุวสถิ รคุณ และเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนคุณธรรม ที่กำหนดนโยบายให้ทำทั้งโรงเรียน และทุกคนต้องทำ โดยแปลงคุณธรรมให้เป็นจริยธรรมหรือพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (ศูนย์คุณธรรม. 2557 : 24) มี การกำหนดพฤติกรรมบ่งชี้เชิงบวกและคุณธรรมอัตลักษณ์ โดยโรงเรียนได้พัฒนา 7 ตัวชี้วัด

ไปพร้อม ๆ กัน ทั้งโรงเรียน ผู้บริหาร ครู นักเรียน โดยผ่านกิจกรรมหลากหลายที่โรงเรียนจัดขึ้น ส่งผลให้ผู้บริหาร ครู และนักเรียนมีอุดมการณ์คุณธรรม มีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล พร้อมทั้งมีการร่วมมือกันทุกฝ่ายทุกคน ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ซึ่งผลในการดำเนินงานโครงการบรรลุตัวบ่งชี้และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้านความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริตเพิ่มขึ้น และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ลดลง และสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้จากการปฏิบัติ ไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมได้อย่างต่อเนื่อง และยั่งยืน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี ทำให้โรงเรียนสามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านคุณธรรมได้

4.2 ผลการพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของนักเรียน ด้าน ประหยัดอดออม

ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ พบว่าตามความคิดเห็นของครู และผู้ปกครองนักเรียน โดยภาพรวมที่ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60, S.D. = .57$) อยู่ในระดับมากที่สุด ผ่านเกณฑ์การประเมินตามที่กำหนดไว้ทุกข้อรายการ สอดคล้องกับงานวิจัยของลัดดา แยมอ่อน (2556, น.99) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจำการบุญ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก ตามความคิดเห็นของนักเรียน ต่อผลผลิตซึ่งเป็นพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนของโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน พบว่า ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับดีเยี่ยม และสอดคล้องกับจันทนา รอดแก้ว (2556, น.108) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนทับปุดวิทยา ผลการดำเนินงาน พบว่า พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หลังจากดำเนินงานตามโครงการผ่านเกณฑ์การประเมิน โดยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับไชยพร เรืองแท้ (2556, น.85-92) ได้ศึกษาบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าบทบาทของสถานศึกษาในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนศรีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูส่งเสริมให้นักเรียนใช้ทรัพยากรของส่วนรวม และใช้อุปกรณ์การเรียนอย่างประหยัดและรู้คุณค่า ให้นักเรียนไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน และสอดคล้องกับชฎาพร เสนเผือก (2559, น.178) ได้ทำการประเมิน โครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนวัดปากจำ ปีการศึกษา 2559 พบว่า ผลการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนตามคุณธรรมเป้าหมาย 6 ประการ คือความขยัน ความประหยัด ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ ของโรงเรียนวัดปากจำ ปีการศึกษา 2559 ตามความคิดเห็นของครู และนักเรียน โดยภาพรวมผ่านเกณฑ์การประเมิน ตามที่ได้กำหนดไว้ทุกตัวชี้วัดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า โรงเรียนได้น้อมนำเอาหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย และจัดอย่างต่อเนื่อง เช่นกิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัวรั้วกินได้ กิจกรรมร้านค้าสหกรณ์โรงเรียน กิจกรรมเด็กดีศรีโรงเรียน กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา ได้แก่ วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชาวันสำคัญของท้องถิ่น วันสารทเดือนสิบ วันสำคัญของชาติ ได้แก่ วันแม่แห่งชาติ วันพ่อแห่งชาติ วันไหว้ครู วันภาษาไทยแห่งชาติ ทุกกิจกรรมที่โรงเรียนได้จัดได้รับความร่วมมือด้วยดีจากเจ้าอาวาสวัดเจริญราษฎร์ นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน จนทำให้เป็นชุมชน “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน เข้มแข็ง จากการร่วมมือกันอย่างเข้มแข็งทั้งสามฝ่าย ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรม การประหยัดอดออม มีการออม ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า นักเรียนทุกคนได้ฝากเงินกับกิจกรรมออมทรัพย์ของโรงเรียนทุกวัน จนเป็นนิสัย นักเรียนมีทักษะชีวิต ได้ฝึกปฏิบัติจริง โดยผ่านกิจกรรมการปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้ การเลี้ยงปลาในปล่องท่อ ทำให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียน และนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงที่บ้าน ด้วยการไปปลูกผักที่บ้านเพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว และจากที่โรงเรียนมีพื้นที่ตั้งอยู่ในวัดเจริญราษฎร์ การร่วมกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนาจึงได้บ่อยครั้ง รวมไปถึงกิจกรรมที่ทางวัดเจริญราษฎร์ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนจัดการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียน อบรมคุณธรรมนักเรียนทุกวันศุกร์และกิจกรรมค่ายคุณธรรม จากการทำนักเรียนทุกคนได้ฝึกฝนบ่อยๆ จึงนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่สะท้อนถึงคุณธรรมอัตลักษณ์ ของนักเรียน ด้านประหยัดอดออม ความพอเพียง ความกตัญญู ความซื่อสัตย์สุจริต และความรับผิดชอบ เห็นได้ชัดเจนจากสิ้นปีการศึกษา 2561 โรงเรียนมีผลการทดสอบระดับประเทศ O-NET ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้คะแนนเฉลี่ยรวม 4 สารการเรียนรู้ ได้ลำดับที่ 11 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 54.58 และกิจกรรมบูรณาการคุณธรรมในการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าระดับประเทศ และผลการสอบ NT ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้คะแนนเฉลี่ย 3 ด้าน ได้ลำดับที่ 14 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 2 ค่าเฉลี่ยร้อยละ 71.19 นักเรียนได้รับรางวัล ระดับเหรียญทอง รองชนะเลิศอันดับ 2 กิจกรรมการแข่งขันการร้อยมาลัยดอกไม้สด ประเภทนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ระดับชั้น ป.1-ป.6 ผลที่เป็นเช่นนี้เพราะ นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีพฤติกรรมที่ตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น

4.3 ความพึงพอใจของนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ประกอบด้วย

4.3.1 ระดับความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ พบว่า นักเรียน มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.51, S.D. = .51$) อยู่ในระดับมากที่สุด

4.3.2 ระดับความพึงพอใจของครู ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ พบว่า ครู มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .74) อยู่ในระดับมากที่สุด

4.3.3 ระดับความพึงพอใจของผู้ปกครอง ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ พบว่าผู้ปกครองนักเรียน มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .53) อยู่ในระดับมากที่สุด

4.3.4 ระดับความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนตามแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความพึงพอใจโดยรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .55) อยู่ในระดับมากที่สุด

พบว่าทั้งสี่กลุ่มที่ประเมินมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีความพึงพอใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .55) อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ผลปรากฏเช่นนี้เป็นเพราะ การประเมิน ทั้งภาพรวม และผ่านทุกข้อรายการที่ประเมิน สอดคล้องกับ สุรางค์รัตน์ ตรีหระ (2556, น.320) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียน ตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนบ้านกุดผึ้งแดง พบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ตามความคิดเห็นของ นักเรียน ครู ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ลัดดา แยมอ่อน (2556, น.99) ได้ประเมินโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจำการบุญ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก พบว่าผลการประเมินความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียน ตัวแทนหน่วยงาน ร้านค้าต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่รอบ ๆ บริเวณที่ตั้งของโรงเรียนจำการบุญ และครูที่รับผิดชอบกิจกรรม ที่มีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน พบว่า มีความพึงพอใจในระดับมาก สอดคล้องกับ จันทนา รอดแก้ว (2556, น.108) ได้ทำการประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนทับปุดวิทยา พบว่า ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ความคาดหวังการนำความรู้ไปใช้ในการพัฒนาตนเอง และพฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน หลังจากดำเนินงานตามโครงการผ่านเกณฑ์การประเมินโดยอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับปนัดดา มักสัมพันธ์ (2556, น. 152) ได้ทำการประเมิน โครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนไผ่ดำพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก ผลการประเมิน พบว่า ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานตามโครงการอยู่ในระดับมากที่สุด

ที่ผลการประเมินเป็นเช่นนี้ เพราะว่าการดำเนินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนตามแนวการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรมโรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ได้สร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็น “บวร” ที่เข้มแข็ง ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสียได้ร่วมกันกำหนดนโยบายหรือกำหนดกิจกรรมพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ร่วมระดมสมองกำหนดคุณธรรมอัตลักษณ์ของโรงเรียน ให้นักเรียนเป็นไปตามที่ชุมชนต้องการ ได้มีส่วนร่วมในโครงการอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน โดยเริ่มต้นตั้งแต่ร่วมวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา ร่วมกำหนดคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียน ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ดำเนินกิจกรรม ร่วมตรวจสอบทบทวนและร่วมแก้ไขพัฒนาปรับปรุง เสริมแรง เพราะโครงการส่งเสริมคุณธรรม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน พัฒนาความร่วมมือระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน บุคลากรในโรงเรียน ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ร่วมกันกำหนดนโยบายหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ได้มีส่วนร่วมในโครงการอย่างเป็นระบบทุกขั้นตอน โดยเริ่มตั้งแต่ร่วมวิเคราะห์สภาพและสาเหตุของปัญหา ร่วมกำหนดคุณธรรมเป้าหมายของโรงเรียน ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินงาน ดำเนินกิจกรรม ร่วมตรวจสอบทบทวนและร่วมแก้ไขพัฒนาปรับปรุง เสริมแรง เพราะโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียนเป็นโครงการที่ปฏิบัติได้จริง มีคุณค่าและเกิดประโยชน์โดยตรงกับนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยความสำเร็จ ในการสร้างโรงเรียนคุณธรรมขึ้นอยู่กับความสามารถในการประสานความคิด ความร่วมมือ ระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทุกระดับ เพื่อช่วยกันสร้างคนดีให้บ้านเมืองสืบไป

ข้อเสนอแนะ

การประเมินโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมนักเรียน ตามแนวการดำเนินงานโรงเรียนคุณธรรม โรงเรียนวัดเจริญราษฎร์ ผลการดำเนินงาน ได้ดำเนินการครบถ้วนทุกขั้นตอนอย่างคุณภาพ แต่ยังมีบางขั้นตอนที่สถานศึกษาควรมีการพัฒนา ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. การดำเนินการโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ควรได้รับงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานจากหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง
2. หน่วยงานต้นสังกัด ผู้ปกครอง ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสนับสนุนโครงการนี้อย่างต่อเนื่อง เพราะถือว่าเป็นโครงการที่ส่งเสริมให้เยาวชนพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม โดยการเข้าร่วมโครงการ และกิจกรรมย่อยต่าง ๆ ต้องมีการปฏิบัติต่อเนื่องกันหลาย ๆ ปี

3. กิจกรรมต่าง ๆ ของโครงการ ควรมีการปรับให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและปัจจัยเบื้องต้นของสถานศึกษา เพื่อให้โครงการประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการประเมินครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการประเมินนี้มีผลสืบเนื่องต่อไปในอนาคต ผู้ประเมินมีข้อเสนอแนะที่อาจจะเป็นประโยชน์สำหรับการประเมินในโอกาสต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานโครงการโรงเรียนคุณธรรม ของสถานศึกษาให้ต่อเนื่องจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างจริงจัง
2. นำผลการประเมินโครงการที่ได้ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจปรับปรุง แก้ไขในด้านต่าง ๆ ที่ได้ค้นพบ โดยส่งเสริมกิจกรรมที่โรงเรียนสามารถทำได้ดียิ่งขึ้นไปและปรับปรุงกิจกรรมที่พบว่ามีการประเมินในระดับต่ำ